

DEEL VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

AFLEVERING 49 VAN DE HISTORISCHE REEKS OVER COEVORDEN

Huib D. Minderhoud

Zo was Coevorden eindelijk verlost van de Franse bezetters, maar de prijs voor de vrijheid was opnieuw hoog. Drieënveertig huizen, zesentwintig schuren en de molen op De Loo waren verwoest of in vlammen opgegaan. De meeste schade was geleden in de buurtschap Klooster. Geert Gruppen was er daar het slechtst aan toe. In een gemeentelijk rapport staat te lezen: “Geert Gruppen, 42 jaar, f 5.000,- schade, waaronder zijn eigen behuizinge; heeft overgehouden eenige paarden, beesten en schapen en weinige huismeubelen, benevens een Boerenplaats op het Klooster, doch zijn alle deze goederen meer met schulden bezwaard dan zij waardig zijn”.

Berend Slingenberg, nu officieel burgemeester, deed er alles aan om schadevergoeding voor zijn getroffen burgers te krijgen. Maar zijn dringende verzoeken leverden weinig op. Zijn rekest aan de nieuwe Franse regering om terugbetaling van de afgeperste f 8.000,- al helemaal niet. De heren in Parijs bleven Oost-Indisch doof. De eigen overheid bleek ook niet te vermurwen. Alleen een commissie ter inzameling van liefdegiften in Sneek reageerde. Zij

Geert Gruppen (1845-1929), kleinzoon van zijn zwaargetroffen naamgenoot, die van 1779 tot 1832 leefde

schonk f 1.000,-. Geert Gruppen kreeg er f 83,14 van uitbetaald. Nee, de boeren draaiden zelf voor hun schade op en daarbij bleef het voor sommigen ook nog niet. De nieuwe regering vaar-

digde strenge bepalingen voor de vestingen uit. Zo moest in verband met het schootsveld voor het geschut een veel groter gebied dan vroeger rondom de vesting onbebouwd blijven. Dat betekende dat verschillende boeren, ook al hadden ze 't gekund, hun verwoeste woningen en schuren niet eens meer mochten herbouwen. Protesten van Slingenberg, waarbij hij zich beriep op oude rechten, hielpen niets. De boeren moesten maar ergens elders onderdak zien te vinden. Ja, het nu met het huidige België samengevoegde 'Koninkrijk der Nederlanden' van Willem I moest een sterke natie aan de noordkant van Frankrijk worden. Dus moesten de vestingen in uitstekende staat verkeren. Ook het leger diende over voldoende manschappen te beschikken en dus werd de door de Fransen ingevoerde conscriptie gehandhaafd. Alle jongemannen moesten weer loten en de lagere nummers tot het vastgestelde aantal moesten dienst nemen. In Coevorden vond de eerste loting al op 25 juni 1814 plaats. De gehuwden, die waren vrijgesteld en zij die een hoog nummer getrokken hadden, werden verplicht inge-

schreven voor een in elke plaats te vormen landstorm. Zo werd in onze stad het veertiende Bataljon Landstorm gevormd, bestaande uit drie compagnieën gelegenheidssoldaten. 't Was maar goed, dat het bataljon er was, vond men een jaar later.

Napoleon ontsnapte n.l. van zijn verbanningseiland Elba en was op 20 maart 1815 weer keizer der Fransen. De bondgenoten lieten dit er niet bij zitten en bundelden alle krachten om hem opnieuw te verjagen. Vandaar dat het Coevorder garnizoen naar het zuiden vertrok om daar de Nederlandse troepen te versterken. De Coevorder landstormers onder commando van burgemeester Slingenberg namen de bewaking van de stad van de vestingtroepen over. Hun taak werd nog extra verzwaaard door een groep uit Rusland teruggekeerde Franse krijgsgevangenen, die in de kazernegebouwen werden ondergebracht en die natuurlijk óók bewaakt moest worden. Gelukkig werd Napoleon op 18 juni 1815 bij Waterloo verslagen. Groot was de vreugde in het vaderland en nog tientallen jaren zou de achttiende juni een nationale herdenkingsdag zijn. Het garnizoen keerde terug en de landstorm was van zijn militaire verplichtingen ontslagen. Maar de verplichte reservedienst bleef bestaan, zij het in andere vorm.

De vesting omstreeks 1813

In plaats van de landstorm werd 'de rustende schutterij' ingevoerd. Coevorden werd de hoofdplaats van een z.g. 'Militie-kanton van de schutterlijke dienst', bestaande uit de gemeenten Dalen, Gramsbergen en Coevorden. Het aantal schutters werd, tot grote vreugde van de inwoners, sterk verkleind.

In 1818 was er nog slechts één compagnie rustende schutters in Coevorden. Ze bestond uit negenennegentig man: zestig uit Coevorden, achttien uit Schoonebeek (dat bij Dalen behoorde!), vijftien uit Dalen en zes uit Gramsbergen. Een van de officieren was Dubbeld Hemsing van der Scheer, eens Garde d'Honneur, waardoor hij veel militaire ervaring had opgedaan. Het vrije Coevorden kon weer gerust zijn. Met zijn verdedigingswerken, zijn garnizoenssoldaten én zijn schutters was het weer Drenthe's vestingstad bij uitstek geworden.

In het nu vrije Coevorden van 1814 werden ook weer verkiezingen voor het stadsbestuur gehouden. Deze verkiezingen waren echter allerm minst vrij en het gelijkheidsideaal uit de eerste patriottentijd was ver te zoeken. De nieuwe grondwet van het 'Koninkrijk der Nederlanden' voorzag in het censuskiesrecht. Alleen die burgers, die een aanzienlijk bedrag aan de directe belastingen betaalden, waren kiesgerechtigd en konden ook gekozen worden. 't Ging tenslotte om de besteding van het door hén verstrekte geld, zo was de redenering. Om afspraken vooraf te voorkomen, mocht ook slechts een willekeurige helft van de kiezers zijn stem uitbrengen.

Als er in Coevorden een nieuw raadslid geko-

Koning Willem I